

Tepláreň ako galéria dizajnu, architektúry a vizuálneho umenia?

Author: Ing. arch. Miro Minca | Published: 15.05.2009

Jurkovičovo dielo sa momentálne nachádza v stave po „očistení“ od pamiatkovo nechránených prístavieb, aj keď vo vzduchu stále visí otázka, či sa pre možnosť tzv. totálnej konverzie nemali zachovať aj tie. Samotná tepláreň predstavuje nádherný, doslova otvorený priestor - open space. V tomto atmosférickom prostredí začnú u každého architekta, dizajnéra alebo umelca okamžite pracovať vízie... Čo takto zmeniť ju napríklad v štýle londýnskej Tate Gallery. Aj tá je konverziou teplárne, hoci v trocha iných dimenziách...

Cieľom konverzia priemyselnej pamiatky

Pod hlavnou halou pripomínajúcou „galérku“ sa nachádza bývalý suterén s výškou zhruba dvoch klasických podlaží. Práve tam bola kedysi inštalovaná technológia potrebná na výrobu tepla. Dnes je to čistý priestor. Na bočnej strane sa vypínajú tri veľkorozmerné násypníky, ktoré slúžili na umiestnenie potrebného paliva. Hala dosahuje v tejto časti výšku približne 25 metrov a pôsobí naozaj majestátne, o čom presvedča aj pohľad z bočného schodiska. Jej výšku ešte viac zvýrazňujú úzke pásy okien, ktorú sú pre tento druh industriálnych stavieb z minulého storočia typické aj konštrukčne (tenký kovový rám a obdĺžnikové členenie sklenených tabúl).

Vedľajšia pozdĺžna a nižšia turbínová hala (len 10 metrov vysoká) je rovnako po „liftingu“. Hoci je zbavená technológií, veľký hák koľajnicového žeriava aj dnes dokumentuje, na čo kedysi slúžila. Hala „skrátili“, keďže predmetom pamiatkovej ochrany bola len jej časť. Možno by bolo bývalo lepšie zachovať ju v pôvodnej dĺžke približne 90 metrov. Väčšími by sa tým zvýraznil pocit dokonalého open space a už spomenutej totálnej konverzie.

Po zaujímavej obhliadke objektu a areálu sa zúčastnení (medzi ktorými nechýbali ani Pavol Choma z Katedry užitého umenia VŠVU, riaditeľka Slovenského centra dizajnu Katarína Hubová, riaditeľ GMB - Mirbachov palác Ivan Jančár, kurátorka Alexandra Homolová zo SNG, spoluautor štúdie zóny Chalúpkova Zoran Michalčák) presunuli do susedného objektu Design factory, ktorý si už na svoje konto pripísal úspešnú konverziu.

Potreba definovať program i dramaturgiu

Po trocha rozpačitom úvode sa nakoniec počas diskusie všetci zhodli na tom, že v prvom rade je potrebné veľmi exaktne definovať lokálny program objektu, resp. dramaturgiu jeho prevádzky, čo by mala bližšie špecifikovať každá zo zúčastnených strán - dizajnéri, umelci, architekti. V rámci diskusie rezonovala viackrát aj otázka zriadenia Umelecko-priemyselného múzea (UMPRUM), ktoré na Slovensku stále chýba.

Architekt Peter Žalman - autor štúdie konverzie objektu teplárne - prezentoval spolu s fyzickým 3D modelom celú jej koncepciu, v rámci ktorej by bolo možné vytvoriť od 2 000 do 8 000 m² výstavnej plochy podľa vopred špecifikovaných požiadaviek a, samozrejme, aj v závislosti od celkových nákladov na

rekonštrukciu. V nadväznosti na to zástupca investora Miro Hrušovský povedal, že Penta v najbližšom čase vypíše vyzvanú architektonickú súťaž na celý areál bývalej teplárne. Zúčastniť by sa na nej mali aj také renomované ateliéry ako Maksimiliano Fuksas z Talianska či Foreign Office z Veľkej Británie.

Na záver diskusie zarezonovala myšlienka spolupráce všetkých zainteresovaných, nielen jednotlivých odborov, ale aj Ministerstva kultúry SR s investorom, ktorý by celú konverziu zafinancoval. Nová podoba Jurkovičovej teplárne by totiž posunula do vyšších dimenzií nielen dizajn, architektúru či umenie ako také, ale aj Bratislavu a Slovensko, a to v medzinárodnom meradle.

Foto - autor

15.05.2009 09:01, Ing. arch. Miro Minca